

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง " กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าของโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง " มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ รวมไปถึงกลวิธี รูปแบบการสื่อสาร การใช้สื่อประชาสัมพันธ์ รวมไปถึงกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ซึ่ง การศึกษาครั้งนี้ ใช้หลักการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าของโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิ แม่ฟ้าหลวง ประกอบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และผู้รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าของโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิ แม่ฟ้าหลวง โดยจะศึกษากำหนดระยะเวลาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ โดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจาก เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แหล่งที่มาของข้อมูลเบื้องต้น

ข้อมูลที่ใช้วิจัยครั้งนี้ได้จาก

1. ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงการดำเนินงานและ การวางแผนการประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิ แม่ฟ้าหลวง ได้แก่
 - 1.1 ข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ บทความจากวารสาร และนิตยสารที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น นิตยสารแพรว แพรวสุดสัปดาห์ พลอยแกมเพชร ดิฉัน ผู้หญิง และ ELLE เป็นต้น รวมทั้งหนังสือรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์และ เอกสารทางวิชาการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหัวข้อ การวิจัย
 - 1.2 ข้อมูลจากบุคคล ได้แก่ ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ผู้ออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าของ โครงการฯ ซึ่งจะเป็นการศึกษาถึงที่มาและแนวทางการวางแผน รวมถึง ขั้นตอนการสร้างสรรคงาน และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ

2. ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นเป้าหมายในการให้

ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์คือ ผู้บริหารของโครงการฯ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงจำนวน 2 คน ผู้บริหารระดับกลางจำนวน 2 คน และผู้บริหารระดับต้นจำนวน 5 คน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติตามกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ การกำหนดนโยบายและแผน โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ และแนวทางปฏิบัติด้านการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 คน ซึ่งถือว่าบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษา

- 2.1 นโยบายและการวางแผนการประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
- 2.2 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง
- 2.3 กระบวนการดำเนินงานรวมทั้งกิจกรรม และการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนา ดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นคำถามหรือดิสคัสนิ่งกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวสร้างจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีซึ่งเกี่ยวข้องกับการวิจัย มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open – ended Question) แบบเจาะลึก เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายตอบได้อย่างละเอียด และตรงตามความเป็นจริง

1. แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งคำถามในบทสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ส่วน คือ
 - ส่วนที่ 1 นโยบายและการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
 - ส่วนที่ 2 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน, กระบวนการทำประชาสัมพันธ์, กลยุทธ์ด้านสารและสื่อ, งบประมาณ และบุคลากร
 - ส่วนที่ 3 อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และแนวทางการแก้ไข
2. เครื่องบันทึกเทป

3. สมุดบันทึก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือหรือแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย มีแนวทางดังนี้

1. นำวัตถุประสงค์ของการวิจัยจำแนกออกเป็นประเด็น เพื่อให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา โดยตั้งคำถามย่อยเป็นแนวทาง

2. ศึกษาบทความและเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการพัฒนาโดยดู มุลนิธิแม่ฟ้าหลวง จากแหล่งข้อมูลต่างๆเพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการศึกษาวิจัย และเพื่อเป็นการปรับแนวคำถามให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเรื่องที่ศึกษา

3. เรียงแนวคำถาม จากคำถามทั่วไป แล้วจึงเข้าสู่คำถามหลัก และอาจจะเพิ่มเติมคำถามเข้าไป ซึ่งอาจจะเป็นคำถามที่ไม่ได้เตรียมมาก่อน แต่เป็นเรื่องที่ปรากฏระหว่างการสัมภาษณ์

การตรวจสอบคุณภาพความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

ก่อนที่ผู้วิจัยจะนำเครื่องมือไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้การสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแนวคำถามหรือแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวไปขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพก่อนนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแนวคำถาม ความครอบคลุมของประเด็นที่ต้องการศึกษา และภายหลังจากที่ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์เสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวมาให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยพิจารณาปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพบว่ามีคำถามใดไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยก็ได้ตัดคำถามนั้นออก นอกจากนั้นยังได้เพิ่มเติมคำถามบางคำถามขึ้นให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้แบบสัมภาษณ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสามารถใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยยังได้ตรวจสอบการสื่อความหมายของคำถามโดยพิจารณาด้านการใช้ภาษาของแต่ละคำถามด้ยว่ามีความชัดเจน กระชับ และสื่อความหมายได้ถูกต้องหรือไม่ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าใจคำถามได้ทันที

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยจะนำสมุดจดบันทึกและเครื่องอัดเทปบันทึกเสียง ช่วยในการบันทึกประเด็นสำคัญของผู้ที่ให้สัมภาษณ์ โดยจะนำมาทำการถอดเทปและทำการสรุปอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ได้รายละเอียดในประเด็นที่ชัดเจนและครบถ้วน โดยผู้วิจัยจะใช้ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อตอบปัญหาในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 1) **ขั้นแนะนำตัว** ผู้วิจัยได้แนะนำตัวอย่างเปิดเผย (Open Role) และได้แจ้งให้กลุ่มเป้าหมายทราบถึงจุดประสงค์ของการสัมภาษณ์และวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์
 - 2) **ขั้นสัมภาษณ์** ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ที่ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้าแล้ว พร้อมทั้งมีการบันทึกเสียงลงเทปบันทึกเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์ทุกครั้ง
 - 3) **ขั้นเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์** หลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ถอดเทปบันทึกเสียง และบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน
2. การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในด้านการประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนาตอขจร : มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และนำมาศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลจากมุมมองของคนใน (emic) หลังจากที่ได้ตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับว่าเพียงพอ ครบถ้วน ถูกต้อง มีคุณภาพ สามารถตอบปัญหาของการวิจัย และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดแฟ้มข้อมูล (files) ตามประเด็นของวัตถุประสงค์ของการวิจัยและปัญหานำการวิจัยที่กำหนดไว้
2. จำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) โดยจำแนกข้อมูลเป็น

ประเภท ให้ข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันมารวมเป็นหมวดหมู่ เพื่อจัดระเบียบหรือโครงสร้างของข้อมูล (reconstruct) ให้บ่งชี้ลักษณะ กระบวนการ และความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ที่ชัดเจน

3. สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) จากข้อมูล โดยการประมวลผลความคิดขึ้นจากข้อมูลที่ได้รับ เป็นข้อสรุปซึ่งมีลักษณะเชิงนามธรรม

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัย

เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นปัญหาการวิจัยเป็นหลัก โดยจะนำเสนอข้อมูลในรูปแบบผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยแบ่งประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยรวบรวมความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ และหาประเด็นที่เด่นและมีน้ำหนักมาอธิบาย และมีเหตุผลสนับสนุน โดยอิงข้อมูลประเภทเอกสาร รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

การวิเคราะห์และการนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. นโยบายและการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนาโดยตุ่มมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยนโยบายและการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ในด้านต่อไปนี้

- นโยบายการประชาสัมพันธ์
- แหล่งข้อมูลในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
- การประสานงานในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
- ลักษณะของแผนการประชาสัมพันธ์
- การนำแผนงานประชาสัมพันธ์ไปปฏิบัติ
- ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
- ลักษณะของการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
- การประเมินผล และผู้มีหน้าที่ประเมินผล/ผลการทำประชาสัมพันธ์ (ที่เป็นรูปธรรม)
- ปัจจัยที่สนับสนุนความสำเร็จของงานประชาสัมพันธ์

2. โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนา
 ดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ด้านการ
 ประชาสัมพันธ์ ในด้านต่อไปนี้

- จำนวนบุคลากร คุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำประ
 สัมพันธ์
- ลักษณะงานประชาสัมพันธ์
- ลักษณะการแบ่งส่วนงาน
- ลักษณะการทำงาน
- หน้าที่ของงานประชาสัมพันธ์
- บทบาทของผู้บริหารต่องานประชาสัมพันธ์
- ผู้กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่ปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์
- ความรู้ด้านการประชาสัมพันธ์ของบุคลากร
- คุณสมบัติของนักประชาสัมพันธ์ที่ผู้บริหารต้องการ
- การประเมินผลการใช้สื่อ
- การประสานงานในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆที่ปรากฏสู่สายตาบุคคลภายนอก
 องค์กร
- การให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์

3. อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของโครงการพัฒนา
 ดอยตุง มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยเรื่องอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้น ใน
 ด้านต่างๆดังต่อไปนี้

- นโยบายและเป้าหมาย
- แผนการประชาสัมพันธ์
- ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวางแผนงานประชาสัมพันธ์
- บุคลากร
- งบประมาณ
- วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- การประสานงานภายใน
- การประสานงานภายนอก
- การจัดระบบงาน

4. การประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่น